

Artinventering

Södra skogen, Alingsås kommun

Uppdraget

Alingsås kommun arbetar med en detaljplan för Bryngeskogsvägen, vid Södra Stadsskogen (figur 1). Calluna har varit med i tidigare arbete och utfört en Naturvärdesinventering och fick nu i uppdrag att utföra en fördjupad artinventering av mossor, lavar, fåglar och groddjur som ska fungera som underlag i vidare arbete.

Figur 1. Inventeringsområdet.

Mossor och lavar

Metod

Området inventerades av Jonas Mattsson den 24 april 2020. Alla gynnsamma miljöer för mossor och lavar besöktes i fält. Fokus lades på lodytor och branter i området.

Resultat

Under inventeringen noterades totalt 43 arter av mossor och lavar (tabell 1). Inga rödlistade eller sällsynta arter påträffades. Sju arter räknas dock som naturvårdsarter på grund av sitt signalvärde i skogsmiljö. Dessa är följande: gul porlav (*Pertusaria flavida*), västlig hakmossa (*Rhytidiadelphus loreus*), guldlockmossa (*Homalothecium sericeum*), klippfrullania (*Frullania tamarisci*), långfliksmossa (*Nowellia curvifolia*), gammelgranslav (*Lecanactis abietina*) och stor revmossa (*Bazzania trilobata*).

Tre av arterna (västlig hakmossa, långfliksmossa och klippfrullania) har låga signalvärden i områden nära västkusten medan fyra arter (guldlockmossa, gammelgranslav, gul porlav och stor revmossa) har ett visst till måttligt signalvärde. De signalerar en kontinuitet i skoglig miljö och indikerar att fler naturvårdsintressanta arter kan förekomma.

Artsammansättningen tyder på kalkfattigt berg och mark överlag men med inslag av små kalkhaltiga partier.

Sammantaget hyser området mest triviala primärsuccessionsarter men enstaka arter som kräver en viss kontinuitet av beskuggning och stabilt mikroklimat förekommer.

Tabell 1. Samtliga noterade arter under besöket.

Mossor		Lavar	
Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Hjälmfrullania	<i>Frullania dilatata</i>	Grön spiklav	<i>Calicium viride</i>
Samboradula	<i>Radula complanata</i>	Gul porlav	<i>Pertusaria flavida</i>
Krushättemossa	<i>Ulota crispa</i>	Blemlav	<i>Phlyctis argena</i>
Cypressfläta	<i>Hypnum cupressiforme</i>	Bitterlav	<i>Pertusaria amara</i>
Husmossa	<i>Hylocomium splendens</i>	Brosklav	<i>Ramalina</i> ssp.
Sumpvitmossa	<i>Sphagnum palustre</i>	Porlav	<i>Pertusaria pertusa</i>
Granvitmossa	<i>Sphagnum girgensohnii</i>	Näverlav	<i>Platismatia glauca</i>
Bandmossa	<i>Metzgeria furcata</i>	Skägglav	<i>Usnea filipendula</i>
Råttsvansmossa	<i>Isothecium alopecuroides</i>	Filtlav	<i>Peltigera</i> ssp.
Björnmossa	<i>Polytrichum commune</i>	Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>
Liten kvastmossa	<i>Dicranum scoparium</i>	Blåslav	<i>Hypogymnia physodes</i>
Skogspraktmossa	<i>Plagiomnium affine</i>	Finlav	<i>Physcia tenella</i>
Franslevermossa	<i>Ptilidium ciliare</i>	Slånlav	<i>Evernia prunastri</i>
Västlig hakmossa	<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	Skrynkellav	<i>Parmelia sulcata</i>
Mussvansmossa	<i>Isothecium myosuroides</i>	Pukstockslav	<i>Hypogymnia tubulosa</i>
Allemossa	<i>Leucodon sciuroides</i>	Kantlav	<i>Iecanora</i> ssp.

Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>		
Klippfrullania	<i>Frullania tamarisci</i>		
Skuggstjämossa	<i>Mnium hornum</i>		
Sågmossa	<i>Atrichum undulatum</i>		
Praktbräkenmossa	<i>Plagiochila asplenioides subsp. asplenioides</i>		
Långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>		
Äppelmossa	<i>Bartramia ithyphylla</i>		
Kranshakmossa	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>		
Stor revmossa	<i>Bazzania trilobata</i>		
Väggmossa	<i>Pleurozium schreberi</i>		
Stor kvastmossa	<i>Dicranum majus</i>		
Fickmossa	<i>Fissidens ssp.</i>		

Figur 2. Bilder från inventeringen. Till höger: äppelmossa.

Fåglar

Metod

Området inventerades av Erik Edvardsson under tidig morgon 05:00-08:30 den 24 april och 30 maj 2020. Vid båda tillfällena var vädret klart, med svaga vindar. Inventeringen utfördes som en linjetaxering, där hela området gick över och samtliga fåglar som sågs och hördes noterades. I

efterhand gjordes en genomgång av resultatet art för art, för att få en ungefärlig bild av hur talrika de olika arterna är i området.

Resultat

Under inventeringen noterades totalt 32 olika fågelarter, varav 23 bedöms häcka inom inventeringsområdet och där övriga 9 troligen häckar i närområdet. Fem rödlistade arter noterades (se figur 4): Björktrast (NT), grönfink (EN), grönsångare (NT), spillkråka (NT) och svartvit flugsnappare (NT). De talrikaste arterna var lövsångare, rödhake, talgoxe och blåmes. Samtliga fågelarter redovisas i tabell 2.

Sammanfattningsvis är det en förväntad fågelfauna för tätortsnära blandskog. Närheten till E20 i södra delen av området kan ha viss negativ påverkan på fågeltätheten i form av buller, något som även försvårade något vid inventeringen i den delen av området. Arter som stjärtmes och stenknäck visar på att området är relativt rikt på lövskog, då detta är arter som brukar saknas i barrdominerade skogar.

De rödlistade arterna är arter som fortfarande är vanliga och relativt talrika, men som de senaste åren uppvisat en negativ populationstrend nationellt. Orsaken för minskningen är inte alltid lätt att fastställa, men för grönfink, som är klassad som starkt hotad (EN), beror minskningen på en sjukdom som drabbat arten vilken lett till en mycket stor minskning.

Området hyser revir för flera av de rödlistade fågelarterna (tabell 2). Fågelarter (skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen) som är prioriterade enligt Naturvårdsverket (se faktaruta) är: *spillkråka, svartvit flugsnappare, björktrast, grönfink, grönsångare och järnsparv.*

NATURVÅRDSVERKET'S REKOMMENDATION GÄLLANDE PRIORITERING AV FÅGELARTER

Alla vilt förekommande fågelarter är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen (Naturvårdsverket, 2009) säger dock att följande grupper bör prioriteras även om alla fågelarter omfattas:

- Arter markerade med B i artskyddsförordningens bilaga 1 (betyder att de är upptagna i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv).
- Rödlistade arter.
- Arter vars populationer har minskat med 50 % eller mer under perioden 1975–2005.*

* Gransångare hördes under denna inventering och har minskat med 50 % eller mer under perioden 1975–2005. Arten har ökat kraftigt (+1288 %) de senaste 20 åren och anses inte längre som en prioriterad art av Calluna.

Figur 3. Bilder från inventeringen. Födosökande spillkråka(t.v.) och större hackspett i bo (t.h.).

Figur 4. De naturvårdsmässigt viktigaste arterna som noterades under inventeringen.

Tabell 2. Samtliga noterade fågelarter vid inventeringen.

Art	Rödlistan 2020	Häckningskriterie:	Uppskattat antal par/revir:
Björktrast	Nära hotad (NT)	2. Obs i lämplig biotop	
Blåmes		3. Spel/sång	6-8
Bofink		3. Spel/sång	5-6
Gransångare		3. Spel/sång	5-6
Grönfink	Starkt hotad (EN)	3. Spel/sång	1-2
Grönsiska		3. Spel/sång	1-2
Grönsångare	Nära hotad (NT)	3. Spel/sång	5
Gärdsmyg		3. Spel/sång	5-6
Järnsparv		3. Spel/sång	2-3
Kaja		2. Obs i lämplig biotop	
Koltrast		3. Spel/sång	5-6
Korp		2. Obs i lämplig biotop	
Kungsfågel		3. Spel/sång	4-6
Lövsångare		3. Spel/sång	10-20
Ob korsnäbb		3. Spel/sång	1
Nötskrika		2. Obs i lämplig biotop	
Nötväcka		3. Spel/sång	3-4
Pilfink		2. Obs i lämplig biotop	
Ringduva		3. Spel/sång	4-5
Rödhake		3. Spel/sång	8-10
Skata		2. Obs i lämplig biotop	
Spillkråka	Nära hotad (NT)	2. Obs i lämplig biotop	
Stenknäck		2. Obs i lämplig biotop	
Stjärtmes		10. Bobygge	1
Större hackspett		19. Bo, hörda ungar	3
Svarthätta		3. Spel/sång	3-4
Svartvit flugsnappare	Nära hotad (NT)	3. Spel/sång	2
Sädesärla		2. Obs i lämplig biotop	
Talgoxe		4. Par i lämplig biotop	6-8
Taltrast		3. Spel/sång	4
Trädgårdssångare		3. Spel/sång	1
Trädkrypare		3. Spel/sång	1-2

Groddjur

Metod

Området inventerades av Jonas Mattsson och Erik Edvardsson dagtid den 24 april 2020. Inventering nattetid skedde den 29 april av Erik Edvardsson samt den 7 maj av André Dabolins. Alla småvatten som bedömdes kunna hysa groddjur besöktes och fotograferades.

Resultat

Ett av tre potentiella lekvatten visade sig vara lekvatten för groddjur (figur 5). Lekvattnet i den sydöstra delen av utredningsområdet noterades det fynd av tre romklumpar av vanlig groda vid kvällsbesöket den 29 april. Under kvällsbesöket den 7 maj observerades det 2 adulta individer av vanlig groda, som låg stilla i vattenbrynet. Därutöver observerades det 2 dräktiga honor av mindre vattensalamander. Inga individer eller rom kunde noteras under det första besöket dagtid i de tre småvatten som inventerades.

Lekvattnet är det enda av de tre identifierade småvatten som bedöms vara permanent under året. Lekvattnet är beläget i de sydöstra delarna av utredningsområdet och omges av blandskog. Beskuggningen av lekvattnet är påfallande då flera träd omsluter småvattnet. Ljusinsläppet är således begränsat, men det förekommer trots det en del vattenvegetation, främst i den nordöstra delen.

Mindre vattensalamander och vanlig groda är fridlysta och lekvatten för arterna är känsliga områden. Lekvattnet bör lämnas orört i vidare arbete.

Tabell 3. Insamlade basdata och resultat kring inventeringen.

Datum	Tid	Småvatten	Groddjur	Kommentar	Info
24/4-20	08:00-16:00	1,2,3	-	Dagbesöket	
29/4-20	20:30-23:30	1,2,3	Romklump (3 st) av vanlig groda	I lekvatten 3 (sydöst)	
7/5 -20	21:00-00:00	1,2,3	2 mindre vattensalamander, 2 vanlig groda	I lekvatten 3 (sydöst)	Småvatten 1 nästan uttorkat, Småvatten 2 riskerar igenväxning under sommarmånaderna

Figur 5. I kartan visas både groddjursinventeringens resultat samt moss- och lavinventeringen.

Figur 6. Småvatten 1 uppe till vänster, småvatten 2 uppe till höger. Småvatten 3, till vänster, som bekräftat lekvattnet av mindre vattensalamander och vanlig groda. Vanlig groda i småvatten 3, till höger.

Referenser

Hallingbäck, T (2016). Mossor en fältguide, Naturcentrum

Moberg, R, och Hultengren, S., (2016). Lavar en fältguide, Naturcentrum.